

14.HAFTA

Nietzsche

Böyle Buyurdu Zerdüşt

F. Nietzsche

Nietzsche, *Böyle Buyurdu Zerdüşt* kitabında, metaforik anlatımların içinde birçok farklı kavram ve düşünceyi bir araya getirir. Bununla birlikte, bazı temel düşünce ve kavramların yinelenildiği görülebilir.

[Kitap içindeki birkaç tema]

Zerdüşt, insanlığa karşı büyük bir sevgisi olan bir bilge -ve bir peygamberdir-. İnsanlığa sevgisinden dolayı keşfettiği hakikati onlara öğretmek için dağının yalnızlığını evinde bırakarak insanların arasına katılır.

Zerdüşt'ün öğretmek istediği ilk gerçek "Tanrı'nın öldüğü"dür. İnsanlara, yapmaları gerekenin kendi gerçek varoluş hallerini yaşamaları olduğunu anlatır. Bu ilk sahnede halk, Zerdüşt'ü deli olarak karşılar. Zerdüşt anlatmak için yeni bir yol arar.

Zerdüşt, kendisini dinleyebilecek, öğretisini anlayabilecek öğrenciler bulur. Hakikati onlara özel olarak öğretir; onların daha üst bir düzeye ulaşmalarına çabalar; bu sayede dünyanın geri kalanına öğretileri ulaşabilecektir.

Zerdüşt'ün "üst düzey" dediği: Savaşçı olmalı ve dünyaya acımamalıdır. Acımak zayıflıktır. Öğrenciler bu aşamayı kavrayamazlar. Zerdüşt üzülmeye kendi yalnızlık dağına geri döner.

Ancak Zerdüşt öğrencilerini özler; yeniden öğretmek için dağ evini, yoldaşları olan hayvanları terk ederek geri döner. Öğrencilerinin yaptığı hatayı keşfeder; öğrencileri, onun öğrettiklerini, eski geleneklerle -Hristiyanlık öğretileriyle- harmanlamaya çalışmaktadırlar. Bu işe yanlışlıktır; çünkü Zerdüşt'ün yolu safken, Hristiyanlığın öğretileri insanların doğa ve kendileriyle gerçek bir birlik kurmalarını engellemektedir.

Zerdüşt, halen "ölü Tanrı"ya inanan rahiplerle mücadele eder; Tanrı'yı diğer bilgi türleri ile değiştirerek onu sürdüren akademinin sahte kimliği le çatıştır. Zerdüşt'e göre bunların hiç biri insanlığın gerçek bir durumuna yol açmaz.

Zerdüşt, dinin içinde yaşadığı göksel dünyaları yaratmaktan sorumlu olan şairlere saldırır. Şiir, insanları hayal kurmaya, cennete ve öbür dünyaya inanmaya ilham verir. Otoritelerin ardından şiir gücünü kaybeder. Bu nedenle de Tanrı'nın yaşayacak hiçbir yeri kalmamıştır. Ancak insanın anlamamak için direnmesi onu üzer: insanlığa yazık.

Artık Zerdüşt'ün insanlığa olan sevgisi, onun gerçek yükselişini engellemeye başlamıştır. İnsanlık umutsuzluğa neden olmaktadır. İnsanlığı sevmesine rağmen, kendi gerçek varoluşunu bulmak için onu terk etmesi gerekmektedir.

Zerdüşt başka bir yolculuğa çıkar; yol boyunca kutsal niteliğin gerçek doğasını fark eder. Bir hastalık durumunda, gerçekleşen her şeyin yeniden ortaya çıkacağını fark eder. Bu anda Zerdüşt mutluluk durumuna ulaşır. Artık dağında, mutlu yalnızlığındadır.

Uzun yıllar süren bu inzivadan sonra, “üstinsan”dan gelen bir sıkıntı çılgınlığını duyar. Üstinsan Zerdüşt'ün öğretilerini incelemiştir; şimdi Zerdüşt'ün kendisini bulmak istemektedir. Bu sayede Zerdüşt'ün bulduğu, doğa ile aynı olan mutluluk ve ortak yaşamı elde edebilecektir.

Zerdüşt, üstinsan olarak kapısına gelenlerin aslında bir grup insan olduğunu fark eder; bunlar krallar, büyücü ve mağaraya ondan olmanın gerçek doğasını öğrenmek için gelen diğer bilgi arayıcılarıdır. Zerdüşt bu insanlarla alay eder. Onlar, Zerdüşt'ün kendi öğretisini yıkmaya çalışır. Eşeğe yeni bir kutsallık adını verdikten sonra adına festival düzenlerler. Zerdüşt yeni bir kavrayışa ulaşır: Bu insanlar Zerdüşt'ün aradığı üstinsan değilse de, en azından Hıristiyanlığın sembolleri ve eski öğretileri ile alay etmeyi öğrenmişlerdir. Bu sayede de kendileri için gerçek bir mutluluk bulmuş oldular.

Kitabın sonuna doğru Zerdüşt, bu nihai bilgiyi insanlara götürmek için dağından bir kez daha ayrılır.

Böyle Buyurdu Zerdüşt (1883 ve 1885) dört bölümden oluşur. Bu eseri, bir felsefe kitabı ya da edebi bir roman olarak yorumlamak, okurun entelektüel ilgisine göre değişebilir.

Kitabın popülerliği, “Tanrı öldü” gibi aforizmaların kullanılması, metafora başvurulması ve edebi bir coşku ile yazılmış olmasına dayanabilir. Bunlar geçerli de olsa, *Zerdüşt*, Nietzsche'nin düşünsel yapısını içeren temel bir felsefe kitabıdır.

[Bu kısa temadaki temel kavram ve yaklaşımlar]

“Üstinsan” kavramı bunlardan birisidir. Kendi gücünün sınırlarına varmış üstinsan, insanın bir ereği olarak durur. İnsan, hayvanla üst insan arasında gerili bir ip gibi durur.

Bir başka tema, “ebedi döngü”, bir başka yinelenen düşüncedir. Ebedi döngü, yeterince açık olmadığı için, özellikle de Nietzsche'nin felsefesi içindeki yeri, konusu, tartışmalıdır. Bununla birlikte, *Böyle Buyurdu Zerdüşt*'te “ebedi döngü”, kişinin yaşamındaki tüm olayların sonsuz defa yineleneyeceği olasılığını ifade eder. Tekrar kavramı, yaşamı sevmeye vurguda bulunur. Yaşamın bütün gerilimlerini –haz ve korkularını- kucaklamayı ya da Amor Fati'ye (‘kaderini sev’meye) saygıyı önerir. Kişinin yazgısını kabul etmesi ve sevmesi, üstinsanın belirtisidir. Yapacağı her eylemin yineleneyeceği bilgisine rağmen, pişmanlık duymadan yaşamak, mutlu olmayı getirecektir.

“Güç istemi”, bir diğer kavramdır. Güç istenci, kendini gerçekleştirme istencinin ifadesidir. Bütün egemen olma biçimlerinde bir güç istenci vardır. Çevreye karşı verilen mücadele, güç istenci ile yaşama nedeninin bir özetidir.

Kitapta yinelenen “Hıristiyanlığın eleştirisi”, bir bütün olarak değerlerin eleştirisidir. İyi-kötü, öbür dünya ve bunların dayanağında Tanrı kabul eleştiri konusudur.

Ayrıntılı okuma için:

F. Nietzsche, *Böyle Buyurdu Zerdüşt*, (ev. M. Tüzel), T.İ.B. Kültür Yay. İst.